

31 oktober 2021

DE PREEK: HET GELOOF IS UIT HET GEHOOR

Bijbellezingen: Romeinen 10 vers 4 t/m 21 en 1 Korinthiers 1, vers 18 t/m 25

De preek heeft het zwaar in onze tijd. Hij moet opboksen tegen de social media..., Youtube met korte, flitsende fragmenten..., televisieprogramma's vol afwisseling dat

er voor zorgt dat je er bij kunt blijven... en hier staat er elke zondag twee keer een man op de kansel in het stemmig zwart een monoloog te houden van zo'n 20 tot 30 minuten. De preek... Er zijn veel boeken over

preken verschenen met allerlei andere verontrustende titels, bijvoorbeeld 'prediking in de crisis'. Of: 'Gebeurt er nog iets?', zo kopt een boekje van ir. Van der Graaf in mijn boekenkast We voelen het allemaal wel aan: de preek heeft het zwaar in onze tijd. Moet het niet anders? En kan het niet anders? Tja..., elk gemeentelid heeft zo zijn mening over de preken die worden gehouden. En ook wat dat betreft ben ik voluit gemeentelid, want bij elke gastvoorganger waar ik onder het gehoor zit, schieten ook bij mij gedachten binnen als 'zou je dit wel zo moeten zeggen?', 'kan je niet wat concreter zijn?', 'had dit nu niet een mooi moment geweest om amen te zeggen?' en: 'wat kan ik hier nu mee in deze week?'. De preek heeft het zwaar.... Maar in deze preek neem ik een andere insteek. Ik ga niet verdedigen dat het preken zo moet, zoals wij het gewend zijn, waarom het toch goed is dat wij het doen zoals wij het doen. Nee, tijden veranderen. Maar laten wij nu eerst eens bij de andere kant beginnen..., bij God..., om zo ook op een heel andere manier naar de preek te leren kijken.

Waarom eigenlijk die preek, de verkondiging? ... Nu, heeft u het ook wel eens meegemaakt dat je in je hoofd druk bezig bent met iets wat er moet gebeuren..., het levert stress op, spanning..., je blijft er maar mee bezig en ziet er misschien tegenop... en dat dan opeens iemand tegen je zegt: 'maar dat heb ik voor je gedaan hoor!' Ah, gelukkig! ... Je moest de aanbetaling doen en was dat vergeten, maar je vrouw of je man had het al gedaan. Of je moest medicijnen bestellen en nu is de apotheek gesloten, maar je dochter of zoon had er aan gedacht en heeft ze al besteld. Je moest voor school een opdracht inleveren die je met een ander zou maken en daar kon je je maar niet toe zetten om het af te maken, maar gelukkig had je klasgenoot hem afgemaakt en hem al opgestuurd naar de docent. Wat een opluchting! Je dacht dat je iets nog moest doen..., je was tekortgeschoten..., je was het vergeten..., had geen zin..., maar het is al gedaan, zo wordt je gezegd. Nu, dat is de kern van de verkondiging. Dat is het waarom er elke zondag tot u en jou wordt gepreekt. Het wordt je

aangezegd. Het wordt je elke zondag aangezegd dat het al is gedaan. Dat het al is volbracht. Dat er, ondanks je falen, je vergeten, je geen zin hebben, iets heeft plaatsgevonden dat heel je leven verandert.

Geloven begint bij het aangezegd krijgen. Aangezegd krijgen namens God. Waar begint geloven bij? Wat moet je doen? Aan welke criteria moet je bij God voldoen? Hoe krijg ik mijn leven op de rit? Hoe wordt mijn leven zinvol en krijgt het een doel? Stop even met doen, zoeken, moeten, jezelf overvragen. Romeinen 10, vers 16: *zo is dan het geloof uit het gehoor*. Geloven begint bij gewoon luisteren naar God. Of nou ja, gewoon luisteren. *Echt* luisteren. Gods woorden ontvangen. In je opnemen. Daar begint het. Het gaat in het geloof niet om moeten, willen, kunnen. Het gaat om Gods woorden in je opnemen. Het van Hem ontvangen. Aangezegd krijgen. Dat is de weg ter zaligheid. Dat is de sleutel tot verandering. Dat is het pad waarop je God mag ontmoeten. Dat is wat God van je vraagt. Eenvoudig, maar waar.

Dat God uitgerekend dit middel hiervoor heeft uitgekozen - de verkondiging, het-je-laten-aanzeggen - laat iets zien van God. Het laat volgens mij *alles* zien van God, namelijk dit: *God geeft*. God reikt het je aan. Gods woorden zijn het, die je veranderen en leven brengen. Zoals bij een plantje: een plantje groeit alleen maar door water in zich op te nemen. Er gebeurt van binnen in het plantje natuurlijk nog veel meer - daar zal ik het straks over hebben wat er allemaal in ons gebeurt en tijdens de preek moet gebeuren - maar uiteindelijk leeft een plantje en groeit een plantje alleen maar door water en zonlicht op te vangen. Nu vang elke zondag in de preek die stralen van Gods licht op. Neem dat water in je op, drink Gods woorden in.

Ik vind de preek ook een best vreemd iets, zeker in onze tijd. Je merkt het als je een niet-kerkelijke meeneemt naar de kerk, of als je aan iemand uitlegt wat je in de kerk met elkaar doet: 'ja, we gaan dan op de helft van de kerkdienst zo'n 25 minuten luisteren en dan is het de bedoeling dat je stil bent, stil blijft zitten en heel de tijd luistert naar die man voorin de kerk die boven je staat in de preekstoel en een heel verhaal houdt.' Vreemd... Je doet niets. Maar er gebeurt van alles. Want *God* is aan het werk. Het geloof is uit het gehoor. God geeft ons alles en het enige wat wij moeten doen is: ontvangen. Met onze oren en ons hart in ons opnemen. Pure genade van God, die wij niet hoeven te bereiken, maar aangezegd krijgen.

Dat is dus het prachtige van de verkondiging. God zegt het je aan. Reikt het je aan. Terwijl wij het horen en in ons opnemen, rijgt God als het ware een hele ketting van allemaal schakeltjes om (jo)u op deze manier te bereiken, zo vertelt Paulus. Paulus telt in Romeinen 10 die schakeltjes een voor een voor ons uit. Paulus heeft het allereerst over onze redding, over het eeuwige geluk dat God ons wil geven. Dat is het waar Paulus helemaal vol van is. Die zaligheid, die redding, dat geluk mogen wij ontvangen, als wij God aanroepen, als wij ons tot God keren. Nu, dat is het einde van de ketting. Dan is de ketting van Gods werk rond. Maar, zo zegt Paulus (vers 14): 'hoe zullen zij dan God aanroepen in Wie Zij niet geloven?' Met andere woorden: om je aan God vast te klampen en in

Hem je diepste geluk te vinden, moet je toch eerst in Hem geloven. Dat is de verbindende schakel die nodig is: geloof. Maar hoe kom je aan dat geloof? Nu, dat is de schakel die hieraan voorafgaat: 'hoe zullen wij in Hem geloven van Wie zij niet gehoord hebben?', zegt Paulus. Je moet eerst *horen*, gehoord hebben, om te kunnen geloven, om vervolgens God te kunnen aanroepen. Horen, dat is de schakel die aan het geloven voorafgaat. Paulus gaat nog een schakel terug: 'ja, dat horen inderdaad..., maar: hoe zullen zij horen zonder dat iemand die predikt, die verkondigt?' Om in God je geluk te vinden, moet je eerst geloven. Maar om te geloven moet je het eerst horen. Maar om te horen moet je het eerst aangezegd, gepredikt krijgen. Het moet je wel verteld worden. En dan nog de laatste schakel, die hiervoor nodig is: 'hoe zullen zij prediken (verkondigen) als zij niet gezonden worden?' Er moeten dan ook mensen zich geroepen weten om te verkondigen, om te preken en te vertellen. ... Nu, al die schakeltjes heeft God voor ons aan elkaar geregen en rijgt Hij steeds weer aan elkaar tot een prachtige ketting: God *heeft* mensen geroepen. Profeten, apostelen, Paulus zelf, voorgangers, zendelingen. Nu nog steeds. En die mensen *zijn* gaan verkondigen, door de kracht van God, vervuld van God Geest. De tweede schakel. En die verkondiging zorgt ervoor dat mensen *zullen* horen. Dat is de derde schakel. En dat horen zorgt ervoor dat mensen geloven. De vierde schakel. En dat geloof zorgt ervoor dat mensen zich aan God vastklampen en in Hem hun geluk vinden. De vijfde en laatste schakel. God rijgt een ketting, een ketting van Zijn prachtige, genadevolle werk. Dat is de ketting waar ons geluk, onze redding, ja, ons eeuwig leven van afhangt. Een losse preek op een zondagmorgen of op een zondagavond, daar valt soms heel wat op aan te merken. En dat hoef je ook allemaal niet onder stoelen of kerkbanken te steken, alsof je nooit iets daarover mag zeggen. Nee, wij zijn mondige mensen, gelukkig wel. Maar probeer altijd eerst dit beeld voor ogen te houden en niet te snel en ook niet te lang naar die voorganger kijken: God is Zijn ketting aan het rijgen. Elke kerkdienst weer is God bezig om de schakeltjes een voor een aan Zijn ketting te verbinden: Hij heeft iemand geroepen. Eerste schakel. En die iemand beantwoordt zijn roeping doordat God hem laat verkondigen. Tweede schakel. Verkondiging. En die verkondiging bereikt onze oren, wij horen. Derde schakel. En met dat horen wil God ons geloof laten groeien, laten ontluiken. Vierde schakel. En in dat geloof mogen wij ons aan God leren vast te klampen. God rijgt een ketting. Dat is *Zijn* werk. Zijn genadevolle werk dat ons al het werk uit handen neemt. En het is onze taak – en zeg nu zelf: een meer bescheiden taak is er niet – om te ontvangen wat God ons aan wil zeggen. Wat een genade van God!

Maar over die ketting gesproken... Die ketting van God lijkt soms wel een bijzonder kwetsbare ketting. Zo'n ketting – misschien heeft u wel eens zo'n exemplaar gehad – waar je maar even aan hoeft te trekken, hij hoeft maar even

ergens aan vast te haken en het touwtje knapt en al die steentjes rollen over de vloer onder de bank of over de tafel. En je kunt weggoaien. Nou, daar zegt Paulus in de Korinthebrief iets over. Die prediking, die verkondiging, dat is inderdaad iets heel kwetsbaars. Dwaasheid, zo noemt Paulus het heel kras. Gewoon dom. Is dat nou het middel, waarmee God de wereld wil redden? Door zo'n ketting te rijgen en allerlei eenvoudige mensen te roepen en hen woorden in de mond te geven en zo geloof te laten groeien? Moet dat nu de wereld veranderen? Dat er op de preekstoel iemand een monoloog staat te houden op de preekstoel en dat er morgen misschien iemand op Hoog Catharijne staat de evangeliseren en dat er morgenavond daar en daar een Alphacursus is waar iemand een praatje voor heeft voorbereid..., moeten die woorden de wereld veranderen? Ja, het is eigenlijk best wel dwaas, zo zegt

Paulus. Het getuigt op het eerste gezicht van bijzonder weinig tactiek en creativiteit om zo mensen te bereiken en de wereld tot verandering te brengen. Want – zo zegt Paulus in zijn Korinthebrief – joden vragen om een teken en Grieken zoeken wijsheid. Joden willen een illustratie als bewijsmateriaal, zichtbare tekenen, ervaringen die hen overtuigen. En Grieken willen

een goed verhaal, een doordacht betoog, een goede filosofie om overtuigd te raken. Vers 22: *Joden vragen om een teken en de Grieken (de niet-Joden) zoeken wijsheid; wij echter prediken Christus, de Gekruisigde.* Want (vers 21): *het heeft God behaagd om door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven.* Het was Gods plan om door de dwaasheid van de prediking mensen te redden. Waarom? Omdat het echt duidelijk zal zijn dat het echt alles Zijn werk is. Het geloof. Onze redding. Het eeuwige leven. De redding van de wereld. Het is alles Zijn werk. Verwacht het niet van die voorgangers die worden geroepen. Als je het daarvan moest verwachten, dan was het niet slim geweest van God. Want God roept echt heel vreemde mensen tot Zijn werk: een stotterende Mozes, een boer Amos, een Jona die er echt geen zin in had, een Jeremia die vaak depressief was, een Paulus die aanvankelijk een christenhater was, een Petrus die flink onderuit ging. En verwacht het ook niet van de mooie preken. Mijn spreken was in jullie ogen verachtelijk, zo schreef Paulus aan de Korinthiërs. Maar.. *God was aan het werk!* En dat maakt de verkondiging zo krachtig en prachtig – *God komt in die eenvoudige woorden tot ons...* De woorden die worden gesproken door profeten en apostelen en voorgangers en ook ander gemeenteleden zijn de stapstenen waarop God Zijn voeten op zet om uw levenshuis te bereiken.

In de Reformatie – die wij op 31 oktober herdenken – werd vaak een ander beeld gebruikt om hetzelfde mee te zeggen: *het Woord van God is het gewaad, waarin Christus tot ons komt.* Gods Woord - de Bijbellezing en de verkonding, zo bedoelen Luther en Calvijn en de andere reformatoren hiermee – vormen de jas (het gewaad) die de Heere Jezus aantrekt als Hij (in een beeld gezegd) onderweg gaat om bij ons huis aan te kloppen. Soms kan

je goed zien wie je voor je hebt, als iemand helemaal in zijn jas gedoken zit, soms ook met een capuchon over het hoofd. Maar dan opeens ontdek je het met wie je van doen hebt: 'bent u het?' Zo komt de Heere Jezus in het gewaad van het Woord – Jezus trekt de jas van het Woord aan – en stapt op ons af. Christus komt naar je toe. Je zou Hem bijna niet herkennen door die eenvoudige jas die Hij aan heeft getrokken, maar ondertussen, Hij is het Zelf...!

Christus, Jezus, komt naar ons toe in de woorden die worden gesproken. En daardoor is de preek, de verkondiging, niet slechts een monoloog van een voorganger, maar wordt deze tot een ontmoeting met God! Luther – ik vind het mooi om op Reformatiedag zijn naam nog eens extra te noemen – noemde de preek dan ook een *belevenis*. Er gebeurt wat! Ik leg het uit en ga daarvoor even terug naar Romeinen 10. Paulus vertelt ons in Romeinen 10 waar het in de preek uiteindelijk omgaat. Het doel van de preek is (vers 9) dat wij met onze mond de Heere Jezus belijden en dat wij met ons hart geloven dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zo zegt hij. Het gaat erom dat wij horen en zullen nazeggen dat Jezus HEER is en dat wij zullen leven uit Zijn opstanding. Vers 9: 'Als u met uw mond de Heere Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden'. Jezus is de HEER, Hij heeft als HEER alle macht in hemel en op aarde. Hij is de Koning der koningen. Ja, Hij is de *opgestane* HEER. God heeft Hem opgewekt. God heeft Hem in ere hersteld, nadat Hij met Zijn gekruisigd worden en sterven alles had volbracht voor ons mensen. Het *is* dus volbracht! En Hij *zal* alles voltooien. Jezus de HEER, de Heere Jezus heeft de zondemacht vernietigd, voor ons de gevangenisdeuren opengezet en zal straks alle machten en krachten onder Zijn voeten hebben. Nu, *als er wordt gepreikt, dan komt deze Jezus – koning Jezus, de opgestane HEER – tot ons in het gewaad van het woord*. En dan kunnen die woorden niet gewoon woorden blijven. Nee, dan komt het tot een ontmoeting. Dan wordt het een *belevenis*, hoe overbekend of saai of mooi die woorden ook mogen zijn. Zoals iemand Luthers visie eens samenvatte: dan word je in een en dezelfde prediking met Jezus begraven *en* opgewekt *en* in de hemel gezet.

Er valt heel wat te beleven tijdens de preek. Want Jezus komt tot ons. Op een manier die o zo dwaas en ineffectief lijkt te zijn misschien, zeker in onze tijd met alle middelen en mogelijkheden..., maar juist daarin schittert Gods kracht en Gods liefde. God Die ervoor heeft gekozen om Zijn volbrachte werk, Zijn nieuwe begin, Zijn alles veranderende liefde ons aan te zeggen met woorden door heel gewone eenvoudige mensen gesproken. God Die Zijn ketting aan het rijgen is, terwijl wij niets anders kunnen doen dan luisteren en ontvangen, aannemen, amen zeggen.

Over dat luisteren wil ik tenslotte nog even iets zeggen. Romeinen 10, vers 16: *zo is dan het geloof uit het gehoor*. Dat horen, dat luisteren, dat is heel eenvoudig – alleen maar ontvangen - maar het is niet bepaald gemakkelijk. Het is soms een hele strijd om te horen. Ik benoem even

kort drie fronten, waartegen u en ik hebben te strijden als wij aan het luisteren zijn:

Het eerste front: innerlijke onrust. Misschien hebben jongeren daar meer last van, maar misschien gaat het wel alle generaties door: snel afgeleid zijn, moeite hebben om je te concentreren. Wat is het lastig om echt luisteren de ruimte te geven. Je kunt er niet altijd alles aan doen hoor! En voor een gedeelte ligt het ook aan de voorganger die de taak heeft om er wel een goed verhaal van te maken. Maar één ding wil ik wel meegeven, ik hoorde dat afgelopen week van dr. Kees van Ekris die zich bezig houdt met bezinning op verkondiging: als er thuis geen luistermomenten zijn, zo zei hij... als er thuis geen rust wordt genomen om de Bijbel te lezen, geen persoonlijke bezinning..., als je jezelf daar niet in oefent en je kinderen daarin meeneemt..., hoe kan je dan verwachten dat je hier op zondag ongetraind wel rustig kunt luisteren?

Innerlijke onrust, dat is het eerste front waar we tegen hebben te strijden. Het tweede front: *innerlijke weerstand*. Wat bedoel ik? Nu, Gods woorden zijn prachtig, maar Gods woorden tillen ons wel uit ons zadel en brengen ons op de knieën. Gods woorden zijn woorden die ons confronteren met onszelf, met onze schuld, met onze schaamte, met dingen in onszelf die wij liever verborgen willen houden. Gods woorden zijn woorden die ons alles uit handen blazen en oproepen om ons over te geven, ons verzet op te geven. Gods woorden zijn woorden die ons aanmoedigen om opnieuw, als nieuw te gaan leven. Een levenslang project. En een levenslang gevecht. Dat is heftig.

Innerlijke onrust. En innerlijke weerstand. En het derde front, waar wij tegen hebben te strijden beslaat niet de innerlijke zaken maar uiterlijkheden. Werelds denken. Wat bedoel ik? Als een voorganger veel luisteraars trekt, dan is het een goede preek. Nee. Dat is werelds denken. In Gods werk, in Gods rijgen van de ketting gaat het niet om vlotte woorden, welsprekendheid, horen wat je wilt horen... Daarmee redt je het op tv en op Youtube, maar niet in Gods Koninkrijk. Niet: wat vind ik een goede preek? Maar: wat zou God een goede preek vinden? Dat is de vraag.

Ik sluit af met een beeld van ds. Zoutendijk. Hij zei (of schreef) eens: weet je hoe een goede preek tot stand komt? Het is in ieder geval een heel gevecht. Engelen van boven moeten de woorden van God in de prediker duwen... - zij staan als het ware aan Gods kant de woorden in de prediker te stoppen – en de gemeente heeft de taak om ze er weer uit te trekken, nadat ze door de voorganger heen zijn gegaan. U heeft dus een taak. De taak om te luisteren. Om te ontvangen. Om *biddend* en *vol verwachting* te ontvangen. Wie bidt, zal gegeven worden. Want God gaat verder met het rijgen van de ketting. Hij zal Zijn genadevolle werk voltooien. Met ons. Door ons. En zelfs soms ondanks ons. Echt, Hij voltooit Zijn werk en brengt het tot klinken. Luister maar...